

Дієслова I і II дієвідміни

Дієвідмінювання - зміна дієслів за особами й числами

За особовими закінченнями дієслова в теперішньому часі та простій формі майбутнього часу поділяються на **два типи дієвідмінювання** – першу і другу дієвідміни

Практично дієвідміни розрізняють за закінченнями **3-ї особи множини теперішнього часу**

- До I дієвідміни належать слова, які в 3-й особі множини мають закінчення **-уть, -ють** (читають, пишуть).
- До II дієвідміни належать слова, які в 3-й особі множини мають закінчення **-ать, -ять** (бачать, роблять).

Особа	I дієвідміна		II дієвідміна	
	Однина	Множина	Однина	Множина
1-ша	-у, -ю	-емо, (-ем) -ємо (-єм)	-у, -ю	-имо(-им) -їмо (-їм)
2-га	-еш, -єш	-ете, -єте	-иш, -їш	-ите, -їте
3-тя	-е, -є	-уть, -ють	-ить, -їть	-ать, -ять

Засобом розрізнення двох дієвідмін є голосний звук, що виступає в особових закінченнях:

- У I дієвідміні – **-е (-є)**: береж**еш**, береж**е**, береж**емо**, береж**ете**; гра**єш**, гра**є**, гра**ємо**, гра**єте**.
- У II дієвідміні – **-и (-ї)**: лети**ш**, лети**ть**, лети**мо**, лети**те**, стої**ш**, стої**ть**, стої**мо**, стої**те**.

Букви е,и

У закінченнях дієслів у формі 2-ї й 3-ї особи однини та 1-ї й 2-ї особи множини пишемо:

- букву **е(є)**, якщо це дієслово I дієвідміні;
- букву **и(ї)**, якщо це дієслово II дієвідміні.

ПОРІВНЯЙМО:

	I дієвідміна		II дієвідміна		
е	пишеш	працюєш	и	любиш	стоїш
	пишемо	працюємо		любимо	стоїмо
	пишете	працюєте		любите	стоїте

Дієвідміну визначають за неозначеною формою дієслова

I дієвідміна	II дієвідміна
<p>1) з односкладовою основою на голосний: лити, бити;</p> <p>2) із суфіксами -а-, -і- (що не випадають), -ува-, -ну-: писати, білити, будувати, кинути;</p> <p>3) з основою на -оро-, -оло-: боротися, колоти;</p> <p>4) з односкладовою основою на приголосний: нести, везти;</p> <p>5) слова: хотіти, іржати, ревіти, соніти, гудіти.</p>	<p>1) із суфіксами -и-, -і- (-ї-), що випадають в особових формах: любити, хотіти, клеїти;</p> <p>2) Із суфіксом -а- (після шиплячих та [j]): мовчати, кричати;</p> <p>3) слова: спати, бігти, боятися.</p>

Зразки дієвідмінювання в теперішньому часі

Особа	I дієвідміна		II дієвідміна	
	Однина	Множина	Однина	Множина
1-ша	іду чую	ідемо чуємо	бачу клею	бачимо клеїмо
2-га	ідеш чуєш	ідете чуєте	бачиш клеїш	бачите клеїте
3-тя	іде чує	ідуть чують	бачить клеїть	бачать клеять

-вісти

Окрему групу становлять дієслова *бути, дати, їсти* та дієслова з основою на *-вісти* (*розповісти, відповісти* та ін.). Вони відрізняються своїми формами від інших дієслів. **НАПРИКЛАД:**

Особа	Однина			Множина		
1-ша	дам	їм	відповім	дамо	їмо	відповімо
2-га	даси	їси	відповіси	дасте	їсте	відповісте
3-тя	дасть	їсть	відповість	дадуть	їдять	відповідять

Від дієслова *бути* вживається тільки форма *є*.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

У 2-й особі однини дієслова *дати, їсти, відповісти* мають форму *даси, їси, відповіси* (без кінцевого *ш*).

Дієвідмінювання дієслів майбутнього часу

І дієвідміна

Однина

доконаний вид

недоконаний вид

проста

складна

складена

1 ос. – засяю

сяятиму

буду сяяти

2 ос. – засяєш

сяятимеш

будеш сяяти

3 ос. – засяє

сяятиме

буде сяяти

Множина

1 ос. – засяємо

сяятимемо

будемо сяяти

2 ос. – засяєте

сяятимете

будете сяяти

3 ос. – засяють

сяятимуть

будуть сяяти

Дієвідмінювання дієслів майбутнього часу

II дієвідміна Однина

доконаний вид

проста

- 1 ос. – повірю
- 2 ос. – повіриш
- 3 ос. – повірять

недоконаний вид

складна

- віритиму
- віритимеш
- віритиме

складена

- буду вірити
- будеш вірити
- буде вірити

Множина

- 1 ос. – повіримо
- 2 ос. – повірите
- 3 ос. – повірять

- віритимемо
- віритимете
- віритимуть

- будемо вірити
- будете вірити
- будуть вірити

Розподільний диктант

- Запишіть подані слова у дві колонки, розділивши їх за дієвідмінами.

Зносити, туркотіти, терпіти, їздити,
сказати, брати, збороти, з'їхати,
просити, знати, чистити, смалити,
застерегти, манити.

Ключ: у кожному слові колонок
підкресліть другу букву і прочитайте
утворене словосполучення.
Здійсніть розбір словосполучення.

«Четверте зайве»

Прочитати рядки дієслів. Визначити їх дієвідміну.
Знайти зайві слова.

1. Казати, затримувати, дихати, дивитися.
2. Збиратися, розходитися, молотити, учити.
3. Зробити, літати, сіяти, зникати.

Тест

(Виберіть одну правильну відповідь)

1. У котрому рядку всі дієслова І дієвідміни?

- а) читаємо, пише, кинути, ведуть;
- б) усміхається, дозволять, продала, радимо;
- в) переламується, ударимо, відповідає, поїде.

2. У котрому рядку всі дієслова І дієвідміни?

- а) ударять, цвітуть, радимо, навчатися?
- б) вибираємо, поставляємо, ріжемо, чекає;
- в) сядемо, скажіть, живуть, палахкотіти.

3. У котрому рядку всі дієслова II дієвідміни?

- а) кропимо, осоромиш, карає, погрожує;
- б) стояти, порадимо, дозволимо, тратимо;
- в) надпилюєш, переділяємо, довбати, доважити.

Тест

(Виберіть одну правильну відповідь)

4. У котрому рядку всі дієслова II дієвідміни?

- а) робимо, бачимо, сидимо, летіти;
- б) застерегти, передвіщати, добілимо, палимо;
- в) благословляємо, позичимо, впливе, випишу.

5. У котрому рядку всі дієслова належать до однієї дієвідміни?

- а) віяти, мазати, кидати, ридати;
- б) горіти, взяти, починати, пекти;
- в) стояти, писати, вантажити, одягтися.

6. У котрому рядку всі дієслова належать до однієї дієвідміни?

- а) читати, кинути, вести, гоїмо;
- б) різати, творити, чекати, виконати;
- в) усміхатися, писати, працювати, казати.

“Творча лабораторія”

(Запишіть приказки і прислів'я, вставляючи дієслова з довідки, визначте дієвідміну)

- Хочеш .... калачі – не ... на печі.
- На дерево ..., як ..., а на людину – як ....
- Ремесло на плечах не ... і хліба не ..., а хліб ...
- Не соромно ..., як нічого ....
- За своїм краєм серце ....
- Хто про землю ..., тому вона й ....

Довідка: дивись, родить, робить, сиди, хочеш, дбає, повертає, висить, просить, дає, болить, мовчати, сказати.

Подумати і дати відповіді на запитання:

- 1. Що таке дієвідмінювання? (Зміна дієслів за особами й числами).
- 2. Як визначити дієвідміну за основою інфінітива?
- 3. Які ще існують способи визначення дієвідміни дієслів?

